

M.M.70

TIME: 3 hours

NOTE: Attempt Any Question from Unit-I to Unit-IV in which each question carry 15 marks. Unit-V is Compulsory and each question carries 2.5 marks

UNIT-I

1. Explain the concept, meaning and principles of management.

1. ਖੂਦੀਪਨ ਤੇ ਵੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਖੂਦੀਪਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?

OR

2. Explain in detail the processes in educational organization.

2. ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?

UNIT-II

3. Explain the concept of Organizational development. What is its process and interventions?

3. ਸੰਸਥਾਗਤ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਪਾਠਕ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਦਖਲ ਘਾਟੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਉ?

OR

4. Explain the meaning, nature and scope of Educational leadership. What are the various styles of leadership?

4. ਵਿਦਿਅਕ ਨੀਤੀਗਤੀ ਦੀ ਭਾਵ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਤੇ ਖੇਤਰਪੂਰ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?

UNIT-III

5. What is the need and importance of educational policy? Explain its determinants.

5. ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਦੀ ਵੀ ਭਾਵ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ? ਵਿਦਿਅਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਰੋ?

OR

6. Explain the process of policy formulation. What is meant by policy research? Also explain the presentation of draft document in CABE and parliament.

6. ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੀ ਹੈ? ਨੀਤੀ ਖੋਜ ਤੇ ਭਾਵ ਹੈ? ਅਤੇ ਡਰਾਫਟ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਵਿੱਚ CABE ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਵੀ ਭਾਵ ਹੈ?

UNIT-IV

7. What are the methods and techniques of educational planning? Explain the priorities in planning at centre, state and district level planning.

7. ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਤਰੀਕੇ ਦੀਆਂ ਵੀ ਭਾਵ ਹੈ, ਹਕ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਪੱਧਰ ਤੇ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦੀ ਵੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ?

OR

8. Explain in detail the Social Demand Approach and Man power Approach to educational planning.

8. ਸਮਾਜਿਕ ਮੰਗ ਪੁਰਤੋ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪੁਰਤੋ ਦੀ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

UNIT-V

9. a) What are the strategies for maintaining the healthy work environment?

b) What is Organizational change? Explain the strategies for its implementation.

c) What are the determinants of educational policy?

d) Short term and long term plans of educational planning in India

(a) ਸਿਹਤਮਈ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੀ ਤਰੀਕੇ ਵੀ ਭਾਵ ਹੈ?
(b) ਸੰਸਥਾਗਤ ਤਬਦੀਲੀ ਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਕੀ ਹੈ?
(c) ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਨਿਰਣਾਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਕੀ ਹੈ?
(d) ਭਾਰਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ